

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 176

van **JOS DE MEYER**

datum: 10 januari 2019

aan **JOKE SCHAUVLIEGE**

VLAAMS MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

Land- en tuinbouwsector - Ongevallen

Geregeld worden we in de pers geconfronteerd met ongevallen in de landbouwsector. De sector staat jammer genoeg ook bovenaan in de statistieken van arbeidsongevallen.

Zoals al bleek uit het antwoord van de minister op mijn eerdere schriftelijke vragen (o.a. nr. 36 van 16 november 2009 en nr. 285 van 7 januari 2015) haalde de Vlaamse land- en tuinbouw hoge ongevallencijfers. In mijn vraag om uitleg van 25 april 2013 vroeg ik of een vollediger registratie van de ongevallen zinvol zou zijn.

Graag wil ik van de minister een stand van zaken vernemen van het aantal bedrijfsongevallen in de sector.

1. Kan de minister de cijfergegevens (absolute cijfers en procenten) bezorgen voor 2015, 2016, 2017 en 2018 van:
 - het aantal ongevallen met dodelijke afloop;
 - het aantal ongevallen met blijvend letsel;
 - de overige ongevallen;met vermelding van:
 - de oorzaak;
 - de plaats (op het bedrijf, op het veld, op de weg,...);
 - de eventuele betrokkenheid van dieren of machines?
2. Welke campagnes werden reeds gevoerd? Met welk effect?
3. Welke sensibiliseringscampagnes zijn nog gepland?

ANTWOORD

op vraag nr. 176 van 10 januari 2019

van **JOS DE MEYER AAN JOKE SCHAUVLIEGE**

1. Tabel 1 geeft het aantal ongevallen weer, opgedeeld volgens ernst. Gegevens over 2018 zijn op dit moment nog niet beschikbaar.

In de databank van Fedris worden automatisch alle gegevens van de arbeidsongevallen in de privésector opgeslagen die de verzekeringsondernemingen elektronisch hebben ingegeven. De landbouwsector is uit de dataset gefilterd door de bedrijven te nemen met volgende NACE-codes:

- 01.1 Teelt van eenjarige gewassen
- 01.2 Teelt van meerjarige gewassen
- 01.3 Plantenvermeerdering
- 01.4 Veeteelt
- 01.5 Gemengd bedrijf

Tabel 1: Aantal ongevallen in de landbouwsector in de periode 2015-2017 (bron: Fedris, Federaal agentschap voor beroepsrisico's)

jaartal	2015	2016	2017
zonder gevolg	98	111	100
tijdelijke onbeschikbaarheid	170	196	202
blijvende onbeschikbaarheid	63	79	71
dodelijke afloop	1	0	0
totaal aantal ongevallen	332	386	373

Tabel 2 geeft een overzicht van de oorzaken van de ongevallen in de landbouwsector. De grootste categorie zijn de ongevallen waarbij de persoon in kwestie de controle over zijn machine/transport/gereedschap/voorwerp/dier is verloren. Dit is het geval bij een kwart van de ongevallen.

In 8% van de ongevallen is een dier betrokken. In de helft daarvan is de persoon de controle over het dier verloren en in de andere helft is de persoon aangevallen of omvergelopen door een dier.

Over de plaats van het ongeval (stal, veld, weg, ...) worden geen cijfers bijgehouden.

Tabel 2: Oorzaken van de ongevallen in de landbouw voor de periode 2015-2017 (bron: Fedris, Federaal agentschap voor beroepsrisico's)

jaartal	2015	2016	2017
Onbekend	20	42	33
Breken, barsten, glijden, vallen, instorten van het betrokken voorwerp - Totaal	18	35	21
Onder te verdelen als:			
- voorwerp - niet gespecificeerd		6	5
- waarbij scherven/spanen ontstaan (hout, glas, metaal, steen, kunststof, overige)		5	
- betrokken voorwerp: op het slachtoffer vallend	8	16	9
- betrokken voorwerp: het slachtoffer meeslepend	5		
- betrokken voorwerp - op gelijke hoogte gelegen	5	8	7
Verlies van controle (geheel of gedeeltelijk) over een	81	99	82

machine, vervoer- of transportmiddel, handgereedschap, voorwerp, dier - Totaal			
Onder te verdelen als:			
niet gespecificeerd	4	6	7
- over een machine (inclusief onbedoeld starten) en over het met de machine bewerkte materiaal	6	9	6
- over een vervoer- of transportmiddel (al dan niet gemotoriseerd)	18	25	17
- over een handgereedschap (al dan niet gemotoriseerd) en over het met het gereedschap bewerkte materiaal	21	20	25
- over een voorwerp (dat wordt gedragen, verplaatst, gehanteerd enz.)	20	27	11
- Verlies van controle (geheel of gedeeltelijk) - over een dier	12	12	16
Uitglippen of struikelen met val, vallen van personen - Totaal	60	76	79
Onder te verdelen als:			
- niet gespecificeerd	12	14	19
- allen van hoogte	14	24	29
- vallen op ± dezelfde hoogte	34	38	31
Bewegen van het lichaam zonder fysieke belasting (doorgaans leidend tot uitwendig letsel) - Totaal	65	49	81
Onder te verdelen als:			
- door een voorwerp of de vaart daarvan gegrepen of meegesleept worden	7	4	10
- ongecoördineerde, onbeheerste of verkeerde bewegingen	58	45	71
Bewegen van het lichaam met of zonder fysieke belasting (doorgaans leidend tot inwendig letsel) - Totaal	22	22	14
Onder te verdelen als:			
- optillen, dragen, opstaan	6	6	8
- duwen, trekken		4	
- zwaarbeladen lopen, misstap of uitglijden zonder vallen	11	12	6
- overige afwijkende gebeurtenissen, hierboven niet vermeld	5		
Verrassing, schrik, geweldpleging, agressie, bedreiging, aanwezig zijn - Totaal	23	12	12
waarvan: aangevallen, omvergelopen worden - door een dier	23	12	12
Overige afwijkende gebeurtenissen, niet in deze lijst vermeld	10	14	14
Andere	33	37	37

2. Via het bedrijfsadviesstelsel KRATOS kunnen land- en tuinbouwers gratis advies krijgen over het thema arbeidsveiligheid. Met dit advies wil ik landbouwers bewust maken van de verschillende gevaren die op een landbouwbedrijf kunnen voorkomen. Tijdens dit advies wordt onder meer een rondgang uitgevoerd op het bedrijf, waarbij de adviseur de landbouwer wijst op de verschillende risico's waaraan de landbouwer, zijn gezin en andere erfbetreders kunnen blootgesteld worden. De tekortkomingen worden hierbij in kaart gebracht en indien nodig worden er ook actiepunten besproken.

Via de subsidiëring van het demonstratieproject 'Arbeidsveiligheid in de tuinbouw', waaraan ik 100.000 euro toekende, en dat van maart 2014 tot en met februari 2016

uitgevoerd werd door Innovatiesteunpunt en een aantal praktijkcentra, werden tuinders gesensibiliseerd over de gevaren binnen hun sector, om zo te streven naar een meer veilige werkomgeving voor al wie in de sector actief is. Hierbij werd zowel de focus gelegd op de landbouwer en zijn familie, als op het personeel dat op de bedrijven actief is. Er werd een bewustmakingscampagne opgezet. Met duidelijke boodschappen, tips, het ter beschikking stellen van duidelijke veiligheidspictogrammen, negen demomomenten, zes instructiefilmpjes met begeleidende intro in acht talen, een website, infofolders, 56 artikels, negen nieuwsbrieven, sensibilisering op zes landbouwbeurzen,... werd ingezet op een mentaliteitswijziging in de sector, om zo te komen tot een verantwoord gebruik van machines en het respecteren van de veiligheidsinstructies. Aan de demomomenten namen 410 tuinders deel. Er werd twee keer een tweedaagse opleiding georganiseerd die gevolgd werd door 63 tuinders. De filmpjes zijn nog steeds actueel en staan nog online: https://www.youtube.com/results?search_query=innovatiesteunpunt+arbeidsveiligheid. De campagne vormde ook de basis voor een bewustmaking over mestgassen: <https://www.boerenbond.be/kenniscentrum/videos/voorkom-arbeidsongevallen-door-detectie-van-mestgassen>.

In de landbouwworming komt het thema arbeidsveiligheid veelvuldig aan bod. Tabel 3 geeft een overzicht van het aantal vormingen rond arbeidsveiligheid in de periode 2015 tot 2018. Het veilig machinegebruik was jaren de koploper in aantal uren opleiding. EHBO-opleidingen werden in het verleden vooral gevolgd in het kader van lastenboeken zoals GlobalGAP. Sinds de invoering van de fyto licentie eind 2015 is de vraag naar EHBO-opleidingen sterk toegenomen, maar dan meer afgestemd op het veilig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, het herkennen en behandelen van vergiftigingsverschijnselen en het aanleren van reanimatietechnieken.

Tabel 3: Aantal uren en aantal deelnemers opleidingen binnen de landbouwworming

Jaar	Thema			aantal deelnemers
	EHBO	veilig machinegebruik	andere	
2015	138	185	43	1.991
2016	150	247	55	3.101
2017	331	88	96	4.735
2018	438	96	57	4.428

Tijdens de studiedagen rond veeteelt 'veetournee' in 2018 werd ook extra aandacht besteed aan arbeidsveiligheid. Het verslag, de presentaties en filmpjes van deze studiedag staan nog online: <https://lv.vlaanderen.be/nl/dier/runderen/advies-publicaties/veetournee>.

- Land- en tuinbouwers zullen ook in 2019 en 2020 een beroep kunnen doen op het bedrijfsadviesstelsel KRATOS om advies te krijgen over de module arbeidsveiligheid (zie vraag 2.).